

Josef HOJDAR

ČESKÁ ASOCIACE PRO GEOINFORMACE – VÝSLEDKY ČINNOSTI A VÝHLED

Hojdar, J.: The Czech Association for Geoinformation – the Results of Activities, Plans for the Future. Kartografické listy, 2001, 9, 1 ref.

Abstract: Czech Association for Geoinformation (CAGI) gathers important specialists, firms, university departments and specialised scientific unions working in the field of geoinformatics in the Czech Republic. CAGI is in contact with foreign associations and takes part in international co-operation. CAGI supports mutual co-operation in geoinformatics, supports and organises seminars and conferences, supports access to information, knowledge and experience for its members and step-by-step has been started to prepare and fulfil important projects supporting further development of geoinformatics in the Czech Republic. Presented paper refers of some achieved results and expected further development.

Keywords: Czech Association for Geoinformation.

Postavení a působnost CAGI

Česká asociace pro geoinformace (CAGI) byla založena v červnu 1997. Založení předcházelo asi dvouleté období příprav a kontaktů se zahraničními společnostmi obdobného typu a EUROGI - European Umbrella Organization for Geographic Information. Členem CAGI mohou být jak fyzické osoby (individuální členové), tak právnické osoby nebo jejich pracoviště (kolektivní členové), a to nejen z České republiky. Individuální členství volí zejména pracovníci orgánů veřejné správy a vysokých škol. Kolektivními členy jsou zejména firmy, odborné společnosti nebo pracoviště vysokých škol. Kolektivním členem CAGI je mj. i Kartografická společnost ČR, dále pak i Český svaz geodetů a kartografů. CAGI tak sdružuje představitele uživatelské, firemní a akademické sféry včetně sféry veřejné správy.

Činnost CAGI probíhá v rámci tzv. odborných skupin (působí v oblastech zvýšeného zájmu členů) nebo odborných komisí (ustavených k plnění konkrétních záměrů a úkolů CAGI). Pro posílení a koordinaci vazeb se zahraničními partnery je ustaven tzv. národní komitét pro zahraniční styky.

CAGI je dobrovolnou organizací v oblasti geoinformatiky. Její široká členská základna z ní vytváří platformu jak pro vzájemnou spolupráci odborníků a pracovišť v předmětné oblasti, tak pro reprezentaci celé komunity ve vztahu ke státním orgánům a zahraničí.

Činnost CAGI se řídí stanovami, programem činnosti a dalšími interními směrnici. Nejvyšším orgánem je valná hromada, která volí předsedu, předsednictvo a revizní komisi CAGI. Funkce v orgánech CAGI jsou dobrovolnické bez nároku na odměnu. Výkonné řízení chodu CAGI zajišťuje ředitel a sekretariát v čele s tajemníkem. Jedná se o placené zaměstnance CAGI vesměs na částečné pracovní úvazky.

Poslední valná hromada CAGI, která proběhla v lednu 2001, zásadně a pozitivně vyhodnotila první roky činnosti CAGI a podpořila její další činnost v nastoupeném kursu.

Odborné skupiny a odborné komise CAGI

K datu přípravy příspěvku (konec dubna 2001) pracují, příp. jsou v rámci CAGI v přípravě následující odborné skupiny a odborné komise. V závorce jsou uvedeni příslušní vedoucí a e-mailové spojení na ně. U nich lze získat bližší informace. Vybrané informace o činnosti jsou též na WWW stránkách CAGI [1].

Odborné komise

- OK1 – Standardizace (Rapant - petr.rapant@vsb.cz) s podkomisemi:
 - OK1/1 – Terminologie (Rapant - petr.rapant@vsb.cz)
 - OK1/2 – Metapopis přenosových formátů, technický formát (v přípravě)
 - OK1/3 – Přenosový formát DTTM (Hoffmann - zdenek.hoffmann@gepro.cz)
 - OK1/4 – Přenosový formát DfÚPD (Hiess) - jiri.hiess@oku-zn.cz)
 - OK1/5 – Přenosový formát metadat popisu datových souborů (Kafka - stepan.kafka@oku-kh.cz)
- OK2 – Metainformační systém MIDAS (Kafka - stepan.kafka@oku-kh.cz)
- OK3 – Konference, akce, soutěže, ceny – (v přípr., Falt - josef.falt@worldonline.cz).
- OK4 – Redakční a informační (v přípravě, Kuranda - kur@natur.cuni.cz)
- OK5 – Vzdělávání (v přípravě, Voženílek - vitek@risc.upol.cz a Pauknerová – eva.pauknerova@terezango.cz)
- OK6 – Nemoforum (Hojdar - hojdar@mbox.vol.cz)

Ad hoc odborné komise

- AHOK 10 – Geoaplikace – soutěž, publikace (Pauknerová – eva.pauknerova@terezango.cz)

Odborné skupiny

- OS21 – GIS v územním plánování (Hiess - jiri.hiess@oku-zn.cz)
- OS22 – ISVS, prostorová identifikace, registr budov a jiné registry (v přípr., Bednařík - bednarik@tarmac.cz)
- OS23 – GIS v dopravním plánování (Rusev - zdravko.roussev.euroarch@telecom.cz)
- OS24 – Katastr nemovitostí (v přípravě, Čada - cada@kma.zcu.cz, Babický - tomas.babicky@cuzk.cz)
- OS25 – Národní geoinformační infrastruktura (Hojdar - hojdar@mbox.vol.cz)
- OS26 – Autorská práva (Hojdar - hojdar@mbox.vol.cz, Voženílek - vitek@risc.upol.cz)
- OS27 – Komerční aspekty GI (v přípravě)
- OS28 – GIS v architektuře (Rusev - zdravko.roussev.euroarch@telecom.cz)

Národní komitét pro zahraniční styky (Pauknerová) - eva.pauknerova@terezango.cz

Odborné akce

CAGI se rozhodla nepořádat samostatné, další nové vícedenní semináře, konference nebo výstavy většího rozsahu. Aktivita CAGI se v této oblasti soustřeďuje na podporu již probíhajících vybraných akcí. Podpora je soustředěna zejména na garanci částí odborného programu, zvyšování obsahové kvality, zajištění účasti zahraničních odborníků apod. Členům CAGI je na podporovaných akcích poskytována sleva na účastnickém poplatku.

V tomto přístupu CAGI podporuje zejména následující akce:

- konference GIS ve státní správě, Seč, ročně v červnu,
- konference GIS... Ostrava, ročně v lednu,
- konference Informační systémy v zemědělství a lesnictví, Seč, ročně v únoru,
- semináře Územní plánování a GIS, Vranov, ročně v červnu,
- semináře Dopravní plánování v prostředí GIS, Praha, 1999 a 2001,
- konferenci Strategické plánování měst a informační technologie, Mnichovo Hradiště, květen 2001,

Z jednorázových akcí podporovala zejména:

- konferenci GIS Brno, červen 1998,
- konferenci Olomouc 99 "Integrace prostorových dat", Olomouc, září 1999,
- evropskou konferenci AGILE 2001, Brno, duben 2001.

CAGI úspěšně pořádala vlastní, účelově zaměřené půldenní nebo denní semináře k vybraným problémovým okruhům zejména v roce 1998. Po dvouletém přerušení zahájila nově jejich pořádání v roce 2001. Pro ilustraci lze uvést např.

- seminář "Geoinformace – podmínka rozvoje prostorově orientovaných informačních systémů a využívání informačních technologií GIS" v rámci doprovodné konference výstavy Geomatica '98, Praha, březen 1998,
- seminář "Územní identifikace v ČR", Praha, květen 1998,
- účelové semináře k činnosti konsorcia OpenGIS,
- ve spolupráci se Společností pro fotogrammetrii a DPZ seminář "Kolik tváří má fotogrammetrie", Seč, červen 1998,
- ve spolupráci s Kartografickou sekci České geografické společnosti seminář "GIS a vzdělávání", Praha, červenec 1998,
- seminář "Prostorová analýza v GIS", Praha, listopad 1998 a Ostrava, prosinec 1998,
- workshop k problematice Národní geoinformační infrastruktury, Praha, duben 2001,

V přípravě na rok 2001 jsou semináře zejména k problematice:

- Národní geoinformační infrastruktury,
- autorských práv k datovým bázím geodat a kartografickým dílům v elektronické formě,
- zahraničních kontaktů a spolupráce,
- terminologii,
- akcím, soutěžím a cenám CAGI,
- metainformačního systému MIDAS,
- ke standardům přenosových formátů adal.

Tyto semináře jsou převážně míněny jako pracovní (workshop-y) a jsou pořádány bez poplatků. Vesměs je bude pořádat příslušná odborná skupina, odborná komise nebo Komitét pro zahraniční styky.

Zahraníční kontakty a spolupráce

CAGI udržuje kontakt s evropskými společnostmi obdobného charakteru. Významný je kontakt s EUROGI (European Umbrella Organization for Geographical Information), jejímž je CAGI členem - kandidátem. Zástupci CAGI se zúčastňují každoročních výročních zasedání EUROGI. CAGI má plný přístup k veškerým materiálům a činnosti EUROGI. Představitelé EUROGI se zúčastnili několika významných akcí v ČR.

Postupně jsou rozšiřovány kontakty s jednotlivými národními společnostmi obdobného charakteru jako je CAGI v evropských zemích. V současnosti je ve spolupráci s britskou AGI připravován mezinárodní projekt vzdělávání v oblasti GI. Kontakty a spolupráce se úspěšně rozvíjejí a napomáhají přenosu nových poznatků a zkušeností do ČR a navazování přímé pracovní spolupráce.

Širokou spolupráci pak mají v rámci své činnosti jednotliví členové CAGI. Na podporu zahraničních kontaktů a spolupráce byl ustaven v rámci CAGI Národní komitét pro zahraniční styky.

CAGI má mimořádný zájem na ustavení asociace obdobného charakteru na Slovensku. Je vedena nejen historickým vývojem, ale i snahou podpořit poměrně rozsáhlé působení českých firem na slovenském trhu, spolupráci akademických pracovišť obou zemí, zhostit se očekávání evropské komunity k navázání spolupráce se Slovenskem atp. V tomto směru byly v posledním období navrženy různé formy spolupráce a možností vycházející i z nového znění stanov CAGI, které umožňuje členství zahraničních subjektů, vytvoření regionálních poboček apod. Rozhodnutí a iniciativa je však pochopitelně na slovenské straně.

Spolupráce s orgány veřejné správy

Úřad pro veřejné informační systémy

CAGI již dlouhodobě spolupracuje s vedoucím pracovištěm informačních systémů veřejné správy – Úřadem pro veřejné informační systémy (ÚVIS), dříve Úřadem pro státní informační systém (ÚSIS). Od roku 1998 s jeho částečnou finanční podporou a pro společné potřeby CAGI a ÚVIS zpracovala v rámci činnosti odborných komisí významné materiály a návrhy standardů v oblasti přenosových (výměnných) formátů (blíže k výsledkům níže) a připravila společný výkladový slovník z oblastí geomatiky a geoinformatiky.

Jako Standard ISVS tak byly publikovány, příp. jsou připraveny k publikaci v roce 2001:

- Standard struktury a výměnného formátu Digitální technické mapy města,
- Standard struktury a výměnného formátu metadat,
- Výkladový slovník.

V přípravě je:

- Standard struktury a výměnného formátu digitální formy územně plánovací dokumentace obce.

Mimořádného významu je přijetí metainformačního systému MIDAS jako metainformačního systému pro potřeby ISVS. Systém je v provozu a je postupně naplňován daty o datových sadách (souborech) geodat z oblasti veřejné správy. Je běžně uživatelsky dostupný via www stránky ÚVIS: www.uvis.cz nebo CAGI: www.cagi.cz.

Ve styku s ÚVIS uplatnila CAGI též úspěšně zásadní připomínky ke koncepčním materiálům typu Státní informační politika nebo Koncepce informačních systémů veřejné správy v oblasti geoinformací.

Ministerstvo vnitra

Podstatná je též spolupráce s Ministerstvem vnitra (MV), a to ve vazbě na probíhající reformu veřejné správy.

MV je spoluorganizátorem dnes již významné celostátní soutěže Geoaplikace roku.

Pro MV byl v roce 2000 připraven návrh programu dalšího vzdělávání pracovníků veřejné správy v oblasti geoinformací, který by se počínaje rokem 2001 měl začít celoplošně realizovat.

Další ústřední orgány státní správy

Na různé úrovni jsou navázány pracovní styky s dalšími ústředními orgány státní správy, dlouhodobá je zejména spolupráce s Ministerstvem zemědělství, značného významu je spolupráce s Ministerstvem životního prostředí (s oběma zejména ve vazbě na metainformační systém MIDAS) nebo s Ministerstvem pro místní rozvoj (digitální formy územně plánovací dokumentace).

Svaz měst a obcí

Svaz měst a obcí (SMO) reprezentující města a obce ČR je druhým ze spoluorganizátorů soutěže Geoaplikace roku. V rámci jím pořádané mimořádně úspěšné ročně pořádané

konference a výstavy Internet ve státní správě a samosprávě (Hradec Králové) je soutěž vyhlášována a v rámci konference probíhá velmi navštěvovaný programový blok k problematice geoinformací garantovaný CAGI.

České fórum pro informační společnost

České fórum pro informační společnost je významným vrcholným poradním orgánem Rady vlády pro státní informační politiku. Sdružuje zástupce významných orgánů veřejné správy, soukromého sektoru, společenských organizací a zájmových skupin občanů. CAGI má v tomto fóru též zastoupení.

Sdružení Nemoforum

CAGI byla v roce 1999 významným spoluzakladatelem Sdružení Nemoforum – platformy spolupráce orgánů veřejné správy a soukromého sektoru v oblasti správy nemovitostí a území, ve sdružení reprezentovaného profesními svazy a sdruženími (tvoří tzv. Profesionální platformu Nemofora).

Dalšími členy Sdružení (jeho Profesionální platformy) jsou např. Komora geodetů a kartografů, Správci inženýrských sítí Východočeského a Středočeského kraje, Notářská komora, Asociace realitních kanceláří ČR a další, ale též Masarykova univerzita Brno a Zápaadočeská univerzita Plzeň. Klíčovou roli mezi orgány veřejné správy sehrává Český úřad zeměměřický a katastrální.

Z pohledu CAGI jsou významné zejména následující tři z celkového počtu čtyř hlavních oblastí spolupráce vytyčených na nejbližší období:

- příprava a podpora tvorby Národní geoinformační infrastruktury v České republice,
- podpora rozvoje základních registrů ISVS a
- problematika katastru nemovitostí, zejména jeho koncepce na další období, podmínky přístupu k datům v rámci Informačního systému katastru nemovitostí a zajištění převodu souborů geodetických informací do elektronické formy a jejich údržba.

První zpracované výstupy (zejména návrh Programu rozvoje Národní informační infrastruktury na léta 2001-2005), na nichž se členové CAGI podíleli významným způsobem, byly vrcholnými orgány Sdružení přijaty a měly by představovat závazné dokumenty pro všechny členy.

Spolupráce s jinými společnostmi

V rámci činnosti CAGI probíhá přímá spolupráce s Českým svazem geodetů a kartografů a Kartografickou společností ČR (členové CAGI).

Významná je potřeba spolupráce i se společnostmi mimo rámec geoinformací, zejména z oblasti informačních systémů, informačních technologií apod. ve všeobecném zaměření. Byl navázán kontakt zejména s Českou společností pro systémovou integraci, která je významným fórem tohoto druhu nebo Sdružením pro informační společnost (SPIS). CAGI a obě společnosti mají řadu styčných bodů, a to zejména v oblasti informačních systémů podniků – správců technického vybavení a v oblasti státní informační politiky, autorského práva apod. Kromě spolupráce ve styčných oblastech by se kontakt měl projevit v pořádání společných seminářů a dalších akcí.

Dlouhodobý je již též kontakt s Asociací inovačního podnikání, která využívá technologie GIS na podporu svých zájmů, ale má i zájem šířit znalosti o využití geoinformací a technologií GIS ve své členské základně.

Dosavadní výsledky a další postup CAGI v problematice přenosových formátů

Intenzivní zájem CAGI o problematiku přenosových formátů je motivován zejména úsilím a činností v oblasti technických map měst (viz příslušná odborná skupina), kde standardizace obsahu a rozhraní se ukázala být mimořádně potřebnou a tvoří zájem ši-

rokého okruhů členů CAGI. Jakýkoli postup v oblasti technických map měst je pak bezprostředně svázán s problematikou katastrální mapy a šířeji celého katastru nemovitostí, resp. Informačního systému katastru nemovitostí (ISKN). Tato vazba je v současnosti mimořádně závažná vzhledem k inovaci celého ISKN. Souběžně v těchto praktickými potřebami a skutečnostmi sleduje CAGI standardizační vývoj v rámci evropských norem (dnes již přenesených do soustavy technických norem ČSN), kdy i oblasti přenosových formátů a metapopisů je věnována zvýšená pozornost. Souhrnnou snahou CAGI je pak využít praktické potřeby současnosti v oblasti přenosových formátů k aplikaci moderních doporučených postupů, resp. naplnit bezprostřední potřeby v rámci ČR s využitím zahraničních, evropských přístupů.

V předmětné oblasti jsou pochopitelnou skutečností i zájmy a potřeby soustavy informačních systémů veřejné správy jako celku. Základem výsledků, které byly dosaženy postupně od roku 1998, byla dohoda CAGI a bývalého Úřadu pro státní informační systém o společném postupu. V této spolupráci byly postupně zpracovány:

- Studie obsahu standardu SIS výměnného formátu velkoměřítkových map. Studie mj. shrnuje a vyhodnocuje zahraniční přístupy včetně celoevropských, analyzuje problematiku přenosových formátů v širších souvislostech a pojetí, formuluje obecné požadavky na moderní formát a doporučuje zásady postupu v podmínkách ČR.
- Návrh metadat výměnného formátu Digitální katastrální mapy (DKM). Návrh předkládá metapopis pro současně platný výměnný formát a vytváří předpoklady i pro popis připravovaného druhého výměnného formátu vytvářeného v rámci nového ISKN. Návrh metapopisu plně vychází z návrhů příslušných standardu CEN.
- Návrhy konkrétních standardů (viz výše), které jsou postupně vyhlášovány.

Terminologický slovník

Geoinformatika a její aplikační oblasti jsou mladými obory. Vymezení základních pojmů a vlastní terminologie nejsou zatím, i celosvětově, dostatečně ustáleny. Tato situace pak vyvolává mnohá nedorozumění a stěžuje komunikaci jak mezi odborníky, tak i ve vztahu k uživatelskému okolí. Zatím není k dispozici dostatečně fundovaná monografie v českém jazyce, která by stabilizaci pojmů a termínů účinně podpořila.

CAGI se mezi dalšími úkoly soustřeďuje i na práce na tomto poli. Postupně byl dán do širší odborné diskuse návrh 1. etapy výkladového terminologického slovníku s obsahem cca 150 základních hesel. V současnosti je návrh široce publikován a toto období by mělo být impulsem pro další postup prací. Nezbytná bude užší spolupráce s Českým normalizačním institutem (která se přes snahu CAGI zatím bohužel příliš nerozvinula). Významná je pak i spolupráce s terminologickou komisí při Českém úřadě zeměměřickém a katastrálním, která se úspěšně rozvíjí.

Příprava Metainformačního systému CAGI

Se vzrůstajícím zájmem o geodata a geoinformace a nárůstem informačních zdrojů narůstá i problém efektivní znalosti o možnostech určité údaje a informace získat. Tato potřeba byla zvýrazněna již při zakládání CAGI a stanovení hlavních úkolů v prvním období činnosti.

Skupina odborníků v rámci CAGI postupně zmapovala situaci v ČR, seznámila se se standardizačními trendy v předmětné oblasti a s realizací metainformačních systémů tohoto druhu v zahraničí. Metainformační systém o datových sadách (souborech) geodat MIDAS je již delší dobu zprovozněn a je postupně naplňován daty. Přitom je mimořádně významná spolupráce s Úřadem pro veřejné informační systémy a orgány veřejné správy (viz výše).

Činnost CAGI a možnosti spolupráce ve prospěch zájmů kartografické komunity ČR

Členstvím jak Kartografické společnosti ČR, tak Českého svazu geodetů a kartografů a odborných pracovišť (kateder) řady českých vysokých škol jsou vytvořeny institucionální podmínky pro účinnou přímou spolupráci.

Významné je též personální propojení předsednictva CAGI a výboru Kartografické společnosti (doc. V. Voženslek).

V současnosti se jako nejpodstatnější jeví spolupráce v oblastech:

- autorských práv k datovým bázím geodat a kartografickým dílům v elektronické formě (viz výše k činnosti odborných skupin CAGI),
- terminologie (viz výše k terminologii v rámci CAGI),
- výchovy a vzdělávání (viz výše k činnosti odborných skupin CAGI),
- při rozvoji Národní geoinformační infrastruktury ČR.

V tomto směru by bylo jen žádoucí, aby se větší počet odborníků - kartografů aktivně angažoval ve společných činnostech a příslušné práce a jejich výstupy měly vysokou odbornou úroveň.

Jak se stát členem CAGI ?

Členem CAGI se může stát každý občan, právnická osoba nebo pracoviště nevýdělečných organizací a institucí předáním řádně vyplněné přihlášky. Všichni členové (individuální nebo kolektivní) mají stejné a rovné postavení.

Přihlášky lze nalézt na www.cagi.cz nebo si je lze vyžádat na adrese České asociace pro geoinformace, Italská 34, 120 00 Praha 2, tel. 02-22252291.

Závěr

Příspěvek mohl jen v hrubých rysech přiblížit činnost České asociace pro geoinformace. Mnohé oblasti činnosti nemohly být uvedeny nebo uvedené jsou charakterizovány jen stručně. Autor se proto omlouvá jak čtenářům, tak těm členům CAGI, kteří se v neuvedených oblastech angažují a věnují jim svou profesní erudici a osobní čas.

Úplný přehled o činnosti CAGI lze získat na www.cagi.cz a v kontaktu s tam uvedenými členy předsednictva, ředitelkou asociace, tajemníkem, vedoucími jednotlivých odborných skupin, komisí nebo Národního komitétu pro zahraniční styky.

Literatura

- [1] www.cagi.cz - informace o činnosti CAGI, základní programové dokumenty, zprávy o činnosti a další podklady zveřejněné na www.cagi.cz

S u m m a r y

The Czech Association for Geoinformation – the Results of Activities, Plans for the Future

Czech Association for Geoinformation (CAGI) gathers important specialists, firms, university departments and specialised scientific unions working in the field of geoinformatics in the Czech Republic. CAGI is in contact with foreign associations and takes part in international co-operation. CAGI supports mutual co-operation in geoinformatics, supports and organises seminars and conferences, supports access to information, knowledge and experience for its members and step-by-step has been started to prepare and fulfil important projects supporting further development of geoinformatics in the Czech Republic. Presented paper refers of some achieved results and expected further development.

CAGI was founded in 1997 using knowledge and experience of other European national GI unions. CAGI is member of European Umbrella Organisation for Geographic Information (EUROGI).

The activities of CAGI are concentrated in special interesting groups. At present following topics are followed:

- standardisation (terminology, transfer formats),
- metainformation system MIDAS,
- conferences and seminars,
- education,
- co-operation with state administration,
- awards of the best geo-applications,
- IT GIS in regional and physical planning, transportation and architecture,
- IS of Czech cadastre,
- Programme of National Geo-Infrastructure,
- copyright of cartography products in electronical form,
- commercial aspects of GI,
- international co-operation.

Co-operation with state administrative bodies plays an important role in CAGI activities due to facts that the fundamental databases of geodata have been produced by several of these bodies. The co-operation is very narrow and influenced positively the situation. CAGI is an important member of the Nemoforum Association joining the state administrative bodies and local governments and professional unions representing the private sector and university departments of GI as well.

Educational programme for public administrative employees is under preparation. A co-operation with British AGI on it is very important.

CAGI has been trying to keep good and fruitful contacts with national GI associations. It supports establishing of national GI unions in CEEC.

Lektoroval:

Doc. RNDr. Milan KONEČNÝ, CSc.,

Přírodovědecká fakulta,

Masarykova univerzita, Brno